

Син Јазик(СЈ)

Што е болеста Син јазик (СЈ)?

Болеста Син јазик е неконтагиозно вирусно заболување кај домашните и дивите преживари (претежно се јавува кај овците но заболуваат и говедата, козите, бафалата, антилопите, елените, срните и камилите) кое се пренесува преку инсекти (комарци) од видот *Culicoides*.

Вирусот кој што ја предизвикува болеста припаѓа на фамилијата *Reoviridae*. Постојат 24 различни серотипови на вирусот со различна вирулентност (способност да предизвикаат заболување).

Болеста различно се манифестира кај различни видови животни, во најтешка форма се јавува кај овците кај кои што предизвикува намалување на телесната тежина, нарушување во растот на волната и смрт. Кај високо приемчиви овци морбидитетот може да изнесува до 100%. Морталитетот варира од 2-30% но може да достигне и до 70%.

Кај говедата се забележува повисока стапка на инфекција отколку кај овците додека клиничката слика зависи од сојот на вирусот. Вирусот на син јазик кој во овој период циркулира во Северна Европа е епидемиолошки значаен бидејќи доведува до појава на клиничка слика кај говедата.

Во ендемските подрачја/земји болеста нанесува големи економски штети заради забраната за трговија како и трошоците за имплементација на програмите за надзор, дијагностичките испитувања и вакцинацијата.

Болеста Син јазик е на листата на Светска организација за здравје на животните (ОИЕ) на болести кои подлежат на задолжително пријавување.

Распространетост?

Болеста е присутна во подрачја каде што се присутни векторите од родот *Culicoides* вклучувајќи ја Африка, Азија, Австралија, Европа, Северна Америка, како и одредени тропски и суптропски острови. Вирусот се одржува во оние подрачја каде што постојат поволни климатски услови за преживување на векторите во текот на зимата.

Родот *Culicoides* опфаќа повеќе од 1000 видови но само 20 играат улога на вектори на вирусот на Син јазик. Географската дистрибуција на векторите ја ограничува распространетоста на болеста.

Овците кои што живеат во ендемски подрачја се отпорни на вирусот на син јазик. Болеста се јавува кога приемчиви животни ќе се внесат во ендемски подрачја или кога вирусот преку векторите ќе се пренесе на слободно подрачје. Појавата на болеста е поврзана со активноста на векторите, најчеста е во летниот период/период на високи температури и врнежи.

Како се пренесува болеста?

Единствен начин на пренесување на болеста е преку вектори. Векторите се заразуваат со вирусот по цигање крв од инфицирано животно. Болеста не се пренесува од животно на животно.

Вирусот се пренесува во периодот на активност на векторите особено во влажните/дождливи периоди од годината. Инфицираните говеда имаат значителна улога во одржувањето на вирусот во одредено подрачје бидејќи клиничката манифестација на болеста е блага или воопшто не се манифестира а говедата се привлечен домаќин за векторите.

Бидејќи вирусот е присутен во семето од инфицирани бикови и овни постои можност тој да се пренесе при осеменување, но овој начин на пренесување на вирусот на Син јазик е незначителен. Исто така постои можност вирусот да се пренесе и преку плацентата од мајката на плодот.

Вирусот не се пренесува преку контакт меѓу животните ниту пак преку консумација на млеко.

Кој е ризикот по јавното здравје поврзано со оваа болест ?

Луѓето не заболуваат.

Кои се клинички знаци на болеста?

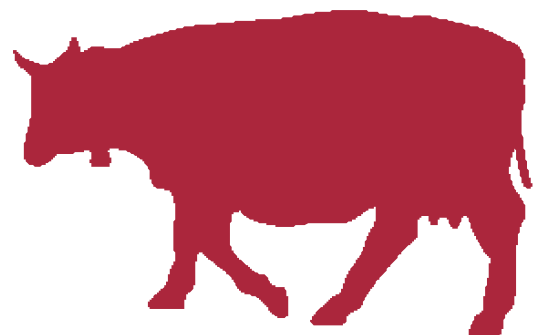
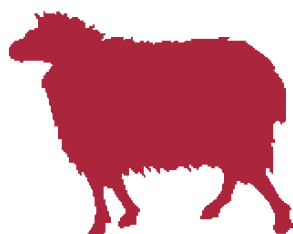
Кај овците се јавува следната клиничка слика:

- Треска
- Хеморагии и улцерации на усната и носната празнина
- Обилно лигавење и исцедок од носот, оток на усните, јазикот и вилицата
- Воспалување на коронарниот зглоб и кривење
- Слабост, депресија и намалување на телесната тежина
- Профузен пролив, повраќање и пнеумонија
- Син јазик како резултат на цијаноза (поретко се јавува)
- Абортус
- Пореметување во растот на волната кај реконвалесцентите што резултира со делумно или целосно паѓање на волната.

Клиничката слика кај говедата зависи од сојот на вирусот додека кај козите се јавува во многу блага форма или инапаратно.

Како се дијагностицира болеста?

Сомневање на син јазик може да се постави на основа на клиничките знаци, присуството на вирусот во векторите, и во ендемските подрачја. Дијагноза се поставува само со лабораториско испитување.

Што треба да се направи за да се превенира или контролира оваа болест?

Превенција и контролни мерки.

Во ендемски подрачја се спроведува мониторинг на сентинелни животни, се земаат мостри од сентинелните стада за да се утврди присуство на вирусот.

Паралелно се спроведува активен надзор за да се утврди локацијата, дистрибуцијата и преваленцата на векторите.

- Идентификација, надзор и следливост на приемчивите и потенцијално инфицираните животни
- Карантин и/или рестрикција на движење за време на периодот на активност на векторите
- Идентификација на определени зони
- Вакцинација и
- Контрола на векторите.

Вакцинацијата се користи како најефикасна мерка за намалување на загубите од болеста како и да се прекине пренесувањето на вирусот од инфицираните животни на векторите. Треба да се користат соодветни вакцини за секој сој на вирусот.

Клучни факти

- Син јазик за прв пат се опишува во Јужна Африка каде најверојатно е ендемична кај диви преживни животни.
- Епидемија на син јазик во Кипар во 1943 година предизвикала помеѓу 60 до 70% загуби во некои стада.
- Епидемија во Португалија и Шпанија во 1956 година со високо вирулентен сој на вирусот е причина за смрт на 46.000 овци во Португалија и 133.000 овци во Шпанија.
- Прва појава на болеста во Холандија во август 2006 година е најсеверниот локалитет каде болеста е дијагностицирана. Последователните епидемии и во други северно европски земји ги делат истите значајни епидемиолошки фактори: северна географска ширина, клинички знаци кај добитокот, регионално распространет инсект-вектор кој е способен да ги издржи зимските услови во Европа.